

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Pwyllgor:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod:	18 Mehefin 2014
Teitl:	Rheoliadau Absenoldeb Teuluol
Awdur:	Pennaeth Dros Dro y Gwasanaethau Democrataidd

1.0 Cefndir

- 1.1 Mae'r pwnc hwn wedi ei gynnwys ar Flaen Rhaglen Waith y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor. Mae adroddiad y bwriedir ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ynghlwm sydd yn nodi gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 o safbwynt absenoldeb teuluol, darpariaethau allweddol a sefydlu Is-bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd er mwyn cynnal gwrandawiadau apêl.

2.0 Argymhelliad

- 2.1 Gofynnir i'r Pwyllgor wneud sylwadau i'r Pwyllgor Gwaith/Cyngor ar y materion a nodir yn yr adroddiad.

Huw Jones

Pennaeth Dros Dro y Gwasanaethau Democrataidd

10 Mehefin 2014

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor
Dyddiad:	Pwyllgor Gwaith ..... 2014 Cyngor 2014
Pwnc:	Rheoliadau Absenoldeb Teuluol
Aelod(au) Portffolio:	Alwyn Rowlands
Pennaeth Gwasanaeth:	Lynn Ball – Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Awena Parry – Cyfreithwraig (Llywodraethu Corfforaethol) Est. 2563 apxce@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	D/B

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p><u>ARGYMHELLIAD</u></p> <p>Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i'r Cyngor:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Bod y Cyngor yn cymeradwyo'r newidiadau i Gyfansoddiad y Cyngor, fel y manylir arnynt yn yr adroddiad; (ii) Sefydlu Is-Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd er mwyn cynnal gwrandawiaidau Apêl dan y Mesur; (iii) Pan fo Aelod yn cymryd absenoldeb teuluol dan y Rheoliadau ac yn derbyn uwch gyflog, rhoddir gorau i dalu'r uwch gyflog hwnnw yn ystod cyfnod yr absenoldeb teuluol. Bydd yr Aelodau yn dal i fod yn gymwys i gael y lwfans sylfaenol; (iv) Bydd gan y Prif Weithredwr awdurdod a ddirprwywyd gan y Cyngor i ddileu cyfnod o absenoldeb teuluol neu i ddod ag ef i ben os nad yw'n dod o dan delerau'r Rheoliadau. <p><u>RHESYMAU</u></p> <p>Mae Rhan 2 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 ("y Mesur") yn cyflwyno hawl newydd i gyfnod o absenoldeb teuluol ar gyfer Aelodau Awdurdodau Lleol cyn belled â bod yr Aelodau hynny'n cwrdd â'r amodau a nodir yn y Rheoliadau newydd a gyhoeddwyd.</p> <p><u>MATERION</u></p> <p>Mae yna bum math o absenoldebau teuluol y gall Aelod fod â hawl iddynt dan y Mesur, ar yr amod eu bod yn cydymffurfio â'r Rheoliadau. Y rhain yw:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Absenoldeb mamolaeth – (hyd at 26 wythnos); (ii) Absenoldeb plentyn newydd-anedig – (hyd at bythefnos);

- (iii) **Absenoldeb mabwysiadwr/mabwysiadwraig newydd** – (hyd at bythefnos);
- (iv) **Absenoldeb mabwysiadu newydd** – (hyd at bythefnos); a
- (v) **Absenoldeb rhiant** – (hyd at 3 mis).

Mae diffiniadau llawn o bob un o'r absenoldebau hyn i'w gweld yn Atodiad 1.

- Mae'r Rheoliadau'n nodi'r darpariaethau isod:-

- (i) Rhaid i'r Aelod roi rhybudd ysgrifenedig i'r Pennaeth Gwasanaethau Democraidd ("PGD") o fwriad i gymryd absenoldeb teuluol, ynghyd â'r dyddiad pryd y bydd yr absenoldeb yn cychwyn ac yn dod i ben;
- (ii) Rhaid i'r PGD gadw cofnod o'r holl hysbysiau a'r holl gyfnodau o absenoldeb teuluol;
- (iii) Os bydd y PGD yn rhoi gwybod i'r Cyngor bod ganddo ef/hi le rhesymol i amau nad oes gan Aelod hawl efallai i'r absenoldeb y rhoddwyd gwybod amdano, gall y Cyngor ddileu'r absenoldeb neu ddwyn yr absenoldeb i ben, neu ddirprwyo awdurdod i wneud hynny i'r Prif Weithredwr neu Swyddog priodol arall;
- (iv) Yr opsiwn i Aelod barhau i ddod i gyfarfodydd penodol neu gyflawni dyletswyddau penodol yn ystod cyfnod o famolaeth neu absenoldeb rhiant, ar yr amod y cafwyd caniatâd gan Gadeirydd y Cyngor;
- (v) Bod rhaid cynnwys darpariaethau yn y rheolau sefydlog ynghylch unrhyw ddyletswyddau y gellir caniatáu i'r Aelodau barhau i'w cyflawni yn ystod cyfnod o absenoldeb teuluol;
- (vi) Bod rhaid i'r Cyngor benodi Panel ac arno dri Aelod (na all gynnwys Cadeirydd y Cyngor) i wrando a phenderfynu ar apeladau gan Aelodau;
- (vii) Hawl i Aelod gyflwyno apêl i'r Panel yn erbyn penderfyniad y Cyngor (neu yn erbyn penderfyniad a wnaed gan Swyddog gydag awdurdod a ddirprwywyd) nad oes gan yr Aelod hawl i absenoldeb teuluol yn dilyn cyfeiriad gan y PDG; ac / neu yn erbyn penderfyniad gan Gadeirydd y Cyngor i wrthod caniatâd i'r Aelod barhau i fynychu cyfarfodydd penodol neu gyflawni dyletswyddau penodol yn ystod cyfnod o absenoldeb teuluol.

GOBLYGIADAU ARIANNOL

- Mae Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol wedi cyhoeddi adroddiad atodol sy'n cynnwys y penderfyniadau perthnasol isod:-
- (i) Mae gan Aelod hawl i dderbyn cyflog sylfaenol pan fo'n cymryd absenoldeb teuluol dan y Rheoliadau, waeth beth yw cofnod presenoldeb yr Aelod cyn cychwyn yr absenoldeb;
- (ii) Pan fo Aelod sy'n derbyn uwch gyflog yn gymwys i gymryd absenoldeb teuluol, bydd yn gallu parhau i dderbyn yr uwch gyflog am gyfnod yr absenoldeb os yw'r Cyngor yn penderfynu felly;
- (iii) Bydd gan unrhyw Aelod sy'n dirprwyo ar gyfer Aelod sy'n derbyn uwch gyflog ac sydd

- wedi cymryd absenoldeb teuluol hawl i dderbyn uwch gyflog;
- (iv) Os yw talu'r uwch gyflog i'r dirprwy yn golygu bod y Cyngor yn mynd y tu hwnt i uchafswm yr uwch gyflogau a ganiateir, ni cheir mynd dros yr uchafswm am y cyfnod y telir uwch gyflog i'r dirprwy heb yn gyntaf gael caniatâd y Gweinidog; a
- (v) Pan fo Cyngor yn cytuno i gael dirprwy ar gyfer aelod sydd wedi cymryd absenoldeb teuluol, rhaid i'r Panel gael gwybod cyn pen 14 diwrnod i ddyddiad y penderfyniad, gan gynnwys manylion am y swydd benodol ac am ba hyd y bydd yr Aelod yn dirprwyo.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae'n rhaid gweithredu'r Rheoliadau ond mae rhai o'r elfennau ynghylch sut i'w gweithredu yn ddewisol . Hynny yw, yr argymhellion yn A uchod. Y dewisiadau eraill yw:-

- (ii) Is-Bwyllgor o'r Cyngor
- (iv) Nad yw unrhyw benderfyniad i ddiddymu yn cael ei ddirprwyo ac yn cael ei gymryd gan y Cyngor llawn

Ystyrir bod y ddau yn rhy anhylaw a biwrocraataidd.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Oherwydd y bydd gweithredu'r Rheoliadau yn golygu newidiadau i'r Cyfansoddiad nad oes ond modd iddynt gael eu cymeradwyo gan y Cyngor llawn ar ôl i'r Pwyllgor Gwaith eu hystyried.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA)
---	---

	(mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Hyd awdur yr Adroddiad - mae'r sylwadau wedi eu cynnwys yma.
4	Adnoddau Dynol (AD)	d/b
5	Eiddo	d/b
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	d/b
7	Sgriwtini	d/b
8	Aelodau Lleol	d/b
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	d/b

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	Cynhaliwyd asesiad o'r effaith ar gydraddoldeb ac mae'r argymhellion hyn yn cydymffurfio gyda darpariaethau Deddf Cydraddoldeb 2010.
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:
(1) Diffiniadau a throsolwg o'r modd y neilltuir swyddogaethau.

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
<ol style="list-style-type: none"> Rheoliadau Absenoldeb Teuluol ar gyfer aelodau Awdurdodau Lleol (Cymru) 2013. http://wales.gov.uk/docs/dsjlg/consultation/130322familyabsenceregsannex1en.pdf Adroddiad Atodol Drafft – Absenoldeb Teuluol http://wales.gov.uk/irpwsb/home/publication/201415/draft-supp-report-family-absence/?lang=cy Canllawiau Drafft Statudol a wnaed dan Adran 30 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. http://wales.gov.uk/docs/dsjlg/consultation/130322familyabsenceguideannex2en.pdf

Diffiniadau o Absenoldebau Teuluol

<u>Math yr Absenoldeb</u>	<u>Diffiniad</u>
Cyfnod Absenoldeb Mamolaeth	Cyfnod o absenoldeb ar ôl i'r Aelod roi genedigaeth.
Cyfnod Absenoldeb plentyn newydd-anedig (Absenoldeb Tadolaeth)	Absenoldeb a ganiateir i "riant" y plentyn yn hytrach na'r fam. (h.y. y tad, gŵr, partner).
Cyfnod Absenoldeb Mabwysiadwr/Mabwysiadwraig	Cyfnod o absenoldeb ar gyfer y sawl sy'n mabwysiadu ac sy'n cychwyn pan leolir y plentyn gyda'r Aelod i'w fabwysiadu. (Absenoldeb Mabwysiadu)
Cyfnod Absenoldeb Mabwysiadu Newydd	Gall Aelod sydd â "pherthynas" gyda pherson arall sy'n mabwysiadu plentyn gymryd hyd at bythefnos o absenoldeb mabwysiadu newydd (h.y. wedi priodi â'r sawl sy'n mabwysiadu'r plentyn neu'n bartner iddo/iddi). Os yw Aelod yn mabwysiadu plentyn gydag Aelod arall, gall un Aelod ddewis bod yn fabwysiadwr/fabwysiadwraig a derbyn absenoldeb mabwysiadwr/mabwysiadwraig, a byddai gan y llall hawl i gyfnod o absenoldeb mabwysiadu newydd.
Cyfnod Absenoldeb Rhiant	Cyfnod o absenoldeb a ganiateir i gynorthwyo Aelod i ofalu am blentyn yr oedd rhywun arall yn gyfrifol amdano cyn hynny.

Swyddogaethau partïon perthnasol

<u>Swyddog</u>	<u>Swyddogaeth</u>
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd (PGD)	<ul style="list-style-type: none"> • Derbyn hysbysiadau ynghylch absenoldeb teuluol, gan gynnwys hysbysu'r bwriad i gymryd absenoldeb, a hysbysiad ynghylch pa bryd y bydd yr absenoldeb yn cychwyn ac yn dod i ben. • Cadw cofnod o'r holl hysbysiadau a rhoi gwybod i Gadeirydd y Cyngor, Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd ac Arweinydd pob Grŵp Gwleidyddol am unrhyw hysbysiadau a dderbyniwyd. • Rhoi gwybod i'r Cyngor os nad yw'n ystyried bod gan yr Aelod hawl i gyfnod o absenoldeb teuluol. • Ysgrifennu at yr Aelod i amlinellu unrhyw benderfyniad a wnaed gan y Cyngor i ddileu'r cyfnod o

	<p>absenoldeb cyn i'r cyfnod gychwyn neu tra bydd yn digwydd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Derbyn apeliadau gan Aelodau yn erbyn penderfyniad i beidio â chaniatáu absenoldeb (caiff yr apêl wedyn ei throsglwyddo i Gadeirydd y Cyngor).
Cadeirydd y Cyngor	<ul style="list-style-type: none"> • Derbyn hysbysiad o apêl yn erbyn penderfyniad i ddileu absenoldeb teuluol a chyfeirio gwrando'r apêl i'r Panel Apêl Absenoldeb Teuluol. • Penderfynu pa swyddogaethau y gall yr Aelod barhau i'w cyflawni yn ystod cyfnod o absenoldeb teuluol ar eu cais (ar ôl ymgynghori gydag Arweinwyr y Grwpiau Gwleidyddol). • Gofyn i Aelod fynychu'n wirfoddol i bwrpas cael cworwm.
Panel Apêl Absenoldeb Teuluol (Is-Bwyllgor o'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd)	<ul style="list-style-type: none"> • Cynnal gwrandawiadau ar gyfer apeliadau yn erbyn penderfyniadau i ddod ag absenoldeb teuluol i ben. • Cynnal gwrandawiadau os oes anghytundeb ynghylch pa ddyletswyddau y caniateir i Aelod barhau i'w cyflawni yn ystod cyfnod yr absenoldeb.
Cyngor Llawn (Ond gan argymhell dirprwyo i'r Prif Weithredwr neu unrhyw Swyddog sy'n gweithredu gyda'i awdurdod/hawdurdod)	<ul style="list-style-type: none"> • Gall y Cyngor ddileu cyfnod absenoldeb Aelod cyn iddo gychwyn neu ddod â chyfnod absenoldeb teuluol i ben. • Os yw aelod lleol yn methu â dychwelyd ar ôl bod yn absennol, dal y tâl yn ôl ar gyfer yr Aelod, yn amodol ar benderfyniad y Cyngor llawn.
Arweinwyr Grwpiau Gwleidyddol	<ul style="list-style-type: none"> • Hawl i gael gwybod am absenoldebau teuluol. • Ymgynghorir â nhw ar benderfyniadau mewn perthynas â'r swyddogaethau y gall aelod barhau i'w cyflawni yn ystod cyfnod o absenoldeb.